

خۇۋىستىن

بىزار

ھەرچەندە خۇۋىستىن ۋەكو ۋوشەيەكى دواكەۋتەنخوزانە و تا پادەيەكى بەرچاۋ قىزمەۋون و دامالراۋ لە واتاى مروۋى دىتە بەرچاۋ ، بەلام خاسيەتلىكى رېشەيى مروۋف و توخمىكى پېشكەۋتەنخوزانەيە . ئەۋە سىستەمە سىياسى و كۆمەلەيەتتەيەكانى مەيدانى عەقل سالارپىيە كە ئەم خۇۋىستىنەى مروۋف بە شتىكى دزىۋ دەناسىن . ئەۋە دەسلەتدارلىتى گىشتە بە سەر تاكدا كە خۇۋىستىن بە مروۋى بوۋنى مروۋف نامۇ دەكات . ھەموو رېيازە ھەلسەفەيەكان و دىنەكان و بزۋوتنەۋە كۆمەلەيەتتەيەكان لە پرۆسەى مېژۋويى خۇياندا و لە سەردەمە ھەرە دىرېنەكانەۋە تا ئىستا ، بە گۆيرەى گىشتايەتى بوۋن ، مروۋىيان لە تاكايەتيدا بىنيۋە . تەنانت رېيازە ھەلسەفى و بزۋوتنەۋە كۆمەلەيەتتەيە رادىكالەكانىش لە روانگەى گىشتايەتى بوۋنەۋەى تاكەۋە ، گىرنگىيان بە تاكايەتى داۋە . كاراساتكە ئەمەيە . پەيداۋوۋنى ئەم سەنترالىزمەيە " مەركەزىيەتەيە " بۇ گىشتايەتى . ئازاد بوۋنى تاكايەتى لە ئىدان ئەم گىشتايەتتەيەدايە . بە پېى بۇچوۋنى عەقل سالارى ، تەۋەرە بەستىنى تاك بە دەۋرى گىشتا ، حاشا ھەننەگرە . ئەم بىرۋەكەى تەۋەرە بەستىنى تاكە بە دەۋرى گىشتا ، ھەموو ھىزە راست و چەپەكانى دونيا ، ھەر لە دىنەكان و لىبرالىستەكان و ناسىۋنالېستەكانەۋە تا دەگاتە كۆمۇنىستەكان ، لە يەك ھاۋكىشەدا كۆدەكاتەۋە . ئەم بىرۋەكەى تەۋەرە بەستىنى تاكدا بە دەۋرى گىشتا ، ئىسلامىيەك و ماركىسىيەك و لىبرالىستىك ، ھىچ جۇرە جىاۋازىيەك لە نىۋانىاندا نىيە .

مروۋف كە دىتە دونياۋە ، لە پىناۋى كەسانى دىكەدا نايەت و نازى ، بەلكو بۇ خۇى دىت و دەزى . بىرۋەكەى تەۋەرە بەستىنى تاك بە دەۋرى گىشتا ، يەككە لە لايەنە كۆنە پەرسەكانى ئەۋەيە كە چارەنوۋسى مروۋف دىارى دەكات و لە قابلى دەدات ، پىش ئەۋەى بىنە دونياۋە . بە واتايەكى تر مروۋف پىش ئەۋەى لە داىك بىتت بۇى دىارى كراۋە كە داۋى ھاتن و جىيەشتىنى تەمەنى مندالى ئىتر تاكىكە لە كۆمەل و دەبىت تاكايەتى خۇى بە پېى تەۋەرە بەستىنى بە دەۋرى گىشتا ، ۋەلا بىتت . خۇۋىستىن ۋەكو گەشەدارتەن خاسيەتى تاكايەتى ، بە عەيب و عار دەقەبلىنرەت لە ئايدىي گىشتەرايى " گىشتايەتى " دا . خۇۋىستىن لە مروۋفدا ھىزى بزۋىنەرى ژيانىەتى . مروۋف كەسەكانى دىكەى بەۋ بىرە خۇش دەۋىت كە ۋەلام دەرەۋەن بە خۇۋىستىنەكەى . خۇشەۋىستى بەرئەنجامى خۇۋىستىنە . بەۋ بىرەى خۇۋىستىنە مروۋفكە جىگەى گىرنگى پىدانە لە لايەن بەرانبەرەكەيەۋە ، بەۋ بىرە مروۋفكە بەرانبەرەكەى خۇش دەۋىت " رېزىكى دەروونىيانە - ناخ نامىزانە - لە خۇۋىستىنى بەرانبەرەكەى دەگرەت " . كەۋاتە خۇشەۋىستى لە نىۋان دوو كەسدا ، بىرېتېيە لە رېز لىنانى دەروونىيانە " رېز لىنانى دەروونى ، ئامپازى دەبىرېنى خۇشەۋىستىيە " لە خۇۋىستىنى يەكتىرى . كەۋاتە تۇۋىستىن و لە داۋىيىشدا ئەۋ وىستىن ، بەرئەنجامى خۇۋىستىن . تۇۋىستىن و ئەۋ وىستىن " واتە ئەۋى سەربەخۇ ئەك نۆينەرى گىشت " داۋى قورىانى دان بە خۇۋىستىن ناكەن . چۇن دەكرەت مروۋف خۇى ئەۋىت و خەلكى دىكەى بویت ؟ ئەم خۇنەۋىستىنەى بە سەر مروۋفدا دەيسە پىنن بە ناۋى گىشت وىستىنەۋە " خزمەت كىردن بە گىشت " ، ئايدىيەكى تا سەر مۇخ كۆنە پەرسەكانەيە . ئەم خۇنەۋىستىنەى مروۋف كە بە ناۋى گىشت وىستىنەۋە دايدەسە پىنن ، بۇ نۆينەر وىستىنە . كى نۆينەرايەتى گىشت بىكات ئەۋ بارودۇخەدا ، دەبىت ئەۋ وىستىن بىخرىتە جىگەى خۇۋىستىن . يانى خۇنەۋىستىن لە پىناۋى ئەۋ وىستىندا دەبىت . جا " ئەۋ " ئەگەر كەسكە بىت ، حوكومەت كە بىت ، حزبكە بىت ، مېلىشيايەك بىت ، جىاۋازىيەك لە ھاۋكىشەكەدا دروست ناكات . خۇۋىستىن و گىشت وىستىن دوو شتى ناكۇن بە يەكتىرى . جا نۆينەرى گىشتەكە لە بارودۇخىكى دىارىكراۋدا ھەر شىۋەيەكى تاك و كۇى بە خۇيەۋە گىرتىت ، دەكەۋىتە ناكۇكىيەۋە لەگەن خۇۋىستىنى بەرانبەرەكەدا . بە ھەر بىرېك خۇۋىستىن زىاد بىتت ، بەۋ بىرە گىشت وىستىن كەم دەبىتەۋە . ئەم گىشت وىستىنە لە ژىر قىشارى عەقلىدا و لە كۆمەلگەى مروۋفايەتتە بوۋە بە نەرتىكى باۋ . كەسايەتى مروۋف بە گۆيرەى نۆينەرايەتى كىردنەكەى بۇ

گشت دیاری کراوه و دهکریټ . هه لپه کردن بۇ نوینه رایه تی گشت به دريژايی هه موو ميژووی مروقیه تی سه رتاپای کومه لگاکانی نهم سه رزه ويیهي ريك به ريك گرتووه ته وه . نهم نوینه رایه تی گشته وهکو زنجیره مه راتیب نهم سیستمه سیاسی و کومه لایه تی بیانه ی جیهاندا ، به هه زار و یه ک شيوه ی گونجاو به عه قل سالاری ، له هه موو شوینیکی کومه لگاکاندا ناماده یی هه یه . ماموستا و مه لا و قه شه و رابه ر له قوتا بخانه و مرگه وت و که نیسه و خزیدا ، نوینه ری گشتن . کونجا و به ریوه به ری ناحیه و قایمقام و پاریزگار و سه ره ک کومار ، له دی و دیشار " ناحیه " و شاروچکه و شار و وولاتدا ، نوینه ری گشتن . گه وره و بچوکی نوینه ره کان به پیی گه وره و بچوکی گشته کانه . تا گشته تی به که به رفراوان بیټ ، نوینه ره کان گه وره ترن ، وه تا به رته سکیش بیټ ، نوینه ره کان بچوکرن .

مروقی پینش نه وه ی بوویه کی کومه لایه تی بیټ ، بوویه کی تاکایه تی به . واته له بنه رته دا بوویه کی تاکایه تی به ، نه ک کومه لایه تی . نهم کومه لایه تی بوونه له لایه ن عه قله وه " عه قلیکی زال " داسه پاوه به سه رییدا . نامرازیکی دیکه ی سه رکوت کردنی مروقه له لایه ن عه قله وه . عه قل به زور له پیناوی ده سه لات داراندا ده بیټیته نه و مه ییدانه وه " مه ییدانی کومه لایه تی بوون " . مروقه کان له پیناوی به دیه اتنی نارزه ووه کانیاندا ده چنه په یوه ندی به کانه وه له گه ل یه کتریدا . له نه بوونی سیستمیکدا که نارزه ووه کان " خواسته ده روونی به کان " ی هه موویان بۇ به دیه اتنه کانیان " به نه نجام گه یشته کانیان " ریک بخت ، ده که وونه حاله تی روویه روو بوونه وه وه له گه ل یه کتریدا . مروقی کومه لایه تی بوونی له پیناوی برده پینشه وه ی تاکایه تی دا ده ویټ ، وه کومه لایه تی بوونیکی ناواهی " واته کومه لایه تی بوون له پیناوی تاکایه تی دا " بیگومان وه لام ده ره وه ده بیټ به خواسته ده روونی به کانی . ژیانی هاو به شانیه مروقی له پیناوی ژیانی تاکایه تی دا دروست بووه . داسه پاندنی برؤکه ی کومه لایه تی بوونی مروقی ، داسه پاندنی سه رکوت کردنی یه کتری به . وه میژوو هه تا نیستا نه وه ی سه لماندووه که مروقی به و بره ی بوویه کی تاکایه تی به ، به و بره بوویه کی کومه لایه تی نیبه . کومه لگاکان له کونه وه هه تا نیستا ، له سه ر بناغی زه بروزه نگ دامه زراوون . مه سه له ی کومه لایه تی بوونی مروقی پاساوه بۇ ته وهره به ستنی تاک به ده وری گشتدا . پاساوه بۇ خزمه ت کردن به نوینه ری گشت . پاساوه بۇ به فه رمی ناسینی ده سه لات داران .

گشتی کردنه وه ، هه میسه نایدیا و نارزه ووی تاکه ، گشتی ده کریته وه . که یه کیک نایدیا که ی گشتی ده کاته وه ، یانی کونترولی نه وانی تر ده کات . یانی ده سه لات به سه ر نه وانی تر دا راده کیشت . گشتی کردنه وه و ده سه لات ناویزانی یه کتری ده بن . نایدیا که چون گشتی ده کریته وه ، ده سه لات که ش ناوا گشتی ده کریته وه . یانی نایدیا و ده سه لات ، هه ردوویان تاکایه تین ، به لام گشتی ده کریته وه . نایه کسانی نه ک له مه ییدانی ده سه لاتدا ، به لکو له مه ییدانی عه قلیشدا ، جیگیر بووه . هیچ عه قلیکی گشتی نیبه له بنه رته دا تاک نه بیټ . عه قلی تاک که گشتی ده بیټه وه ، له مه ییدانی عه قل سالاریدا ، هه میسه له لایه ن تاکه وه نوینه رایه تی ده کریټ . نوینه رایه تی کردن تاک بۇ گشت ، هه میسه ده سه لات به ره هم ده هیټ . هه موو ده سه لاتیکیش ، هه میسه زه بروزه نگ ، له ناسته جیاوازه کانیدا ، به ره هم ده هیټ . هه موو زه بروزه نگیکیش ، نایه کسانی به ره هم ده هیټ . که واته له مه ییدانی عه قل سالاریدا ، باس کردن له له یه کسانی مروقه کان ، جوریکه له خه یال و خه ویکه قه ت نایه ته دی . گرفتی عه قلی گشتی له ویدا یه که له بنه رته دا عه قلی تاکه ، وه عه قلی تاکیش هه میسه له لایه ن تاکه وه نوینه رایه تی ده کریټ . عه قلی گشتی له مه ییدانی عه قل سالاریدا ، هه میسه نوینه رایه تی تاک ده خوازیت ، به لام له مه ییدانی نارزه ووه کاندا " خواسته ده روونی به کاندا " نوینه رایه تی کوی تاکه کان ده خوازیت . له مه ییدانی عه قل سالاریدا ، نوینه رایه تی ده سپی ردیټ به تاکیک یان کومه لیک تاک ، به لام له مه ییدانی نارزه ووه کاندا نه و نوینه رایه تی به ده سپی ردیټ به هه موو تاکه کان به بی جیاوازی ، له مه ییدانی خواسته ده روونی به کانی مروقیدا ، عه قلی تاک که گشتی ده بیټه وه له پیناوی هه موو تاکه کان " گشت " دایه به بی جیاوازی ، به لام له مه ییدانی عه قل سالاریدا که عه قلی تاک گشتی ده بیټه وه ، له پیناوی تاکیک یان کومه لیک تاکدایه . عه قل له مه ییدانی عه قل سالاریدا ، یه کسانی عه قل بۇ مروقه کان به فه رمی ناسیټ ، به لام له مه ییدانی خواسته ده روونی به کاندا نه و یه کسانی به بۇ مروقه کان به فه رمی ده ناسیټ .

گرفته که له مهیدانی عهقل سالاریدایه نهک له مهیدانی ئارهزووهکاندا . عهقل ته نیا توخمیکه ، به لām ئارهزووهکان دهیان و بگره سهدانن (ته نانهت هر پینج ههسته که ی مروفا " بینین و بیستن و بۆن کردن تام کردن و بهرکهوتن - له مس - " ده چنه بازنه ی ئارهزووهکانه وه) . عهقل تاکایه تی تاکی تاییهت پیروژ دهکات " نه ئبه ته له گشتایه تییه کی درۆبینه دا نه و تاکایه تییه کی تاکی تاییهت پیروژ دهکات " ، به لām ئارهزووهکان گشتایه تی پیروژ دهکات " واته کۆی هه موو تاکه کان به یه کسانى " . عهقل " بیگومان له مهیدانی عهقل سالاریدا " نایه کسانى داببین دهکات ، به لām ئارهزووهکان یه کسانى داببین دهکات . عهقل له ژیر فشاری عهقلی گشتیدا به پاده ی جوراوجور ریگری بۆ هاتنه دی ئارهزووهکان پهیدا دهکات . به لām ئارهزووهکان ریگری بۆ هه لسوورانی عهقل دروست ناکه ن . عهقل چهوساندنه وه دروست دهکات ، به لām ئارهزووهکان چهوساندنه وه دروست ناکه ن " دهسلات که خو ی ئامرازی چهوساندنه وه یه له بهرانه بر مروفا ، له ژیر رینمایى عهقلدا نه بییت ، ناتوانیت جووله بکات " . عهقل نهک هه ر ئامرازی بالانسى ئارهزووهکان و به دیهاتنه کانیانه ، به لکو ئامرازی گیان له بهرکردنیشیانه . واته ئامرازی زیندوو راگرتنى ئارهزووهکان ، عهقله . ریکخستن " ئورگه نایز کردن " به بى بوونى عهقل مهحاله . بینین به بى بوونى عهقل مهحاله . بیستن ، بۆن کردن ، تام کردن ، دهست لیدان ، قسه کردن ، رابواردن ، گهشت کردن ، خودرخستن ، خو پاریزی ، مملانی و ... هتد ، به بى بوونى عهقل مهحالن " نه مانه کومه ئیک به لگه ی ئوژیکییانه ی دیکه ن بۆ هه بوونى عهقل لای گیانه وه ران _ مه به ستم له گیانه وه ران زیاتر جیهانى ئارژه نه - " . مادهم عهقل ئامرازی زیندوو راگرتنى ئارهزووهکانه ، یانى سه رچاوه ی دۆزینه وه ی نه یینه کانه . که واته هه بوونى چهوساندنه وه و نه هیستنى په یه وهسته به عهقله وه . نه وه نه دی که لای منه وه ئهم بابته ره رۆشنه ، عهقل له مهیدانى عهقل سالاریدا ، به ره هه م هینه رى چهوساندنه وه یه ، به لām له مهیدانى خواسته دهروونییه کاندایه ، فهوتینه رى چهوساندنه وه یه . یانى عهقل له مهیدانى فه رماندارییه وه " عهقل سالاری " ده بییت بگو یز ریه وه بۆ مهیدانى پاشکویه تی " پاشکۆ بوون بۆ ئارهزووهکان " . عهقل له فه رماندارییه کهدا ، تاکه رایه " مه به ست له تاکی تاییه ته " ، به لām له پاشکویه تییه کهدا ، گشتکرایه " کۆی تاکه کان به یه کسانى " عهقل و فه رمانداریی و تاک و چهوساندنه وه له گه ل یه کدان . عهقل و پاشکویه تی و گشت و یه کسانیش له گه ل یه کدان . هه موو عهقلیکی تاک که له مهیدانى عهقل سالاریدا گشتی ده بیته وه ، چهوساندنه وه دروست دهکات . تاکه رایى عهقل له مهیدانى عهقل سالاریدا ، نوینه ر گه راییه . گشتى بوونه وه ی عهقلی تاک له مهیدانى عهقل سالاریدا ، تاک بوونه وه یه تی له نوینه رایه تی کردیدا . هه ر نه و عهقلی تاکه ی که گشتى ده بیته وه ، له نوینه ردا جاریکی تر تاکه وه یه تی پیاده دهکاته وه . گشتایه تی بۆ عهقل له مهیدانى عهقل سالاریدا درۆبینه یه . گشتایه تی بۆ عهقل له مهیدانى ئارهزووهکاندا راسته قینه یه . گشتایه تی هه میسه له سه ر بنه مای یه کسانى تاکه کان " هه ر هه موو تاکه کان به بى جیاوازی " راسته قینه یه و له سه ر بنه مای نوینه رایه تی درۆبینه یه . ته وه ره به ستن به ده ورى گشتدا له مهیدانى عهقل سالاریدا ، له راستیدا ته وه ره به ستنه به ده ورى تاکدا " تاکی جیاکراوه ، دابراو ، تاییهت ، نوینه ر ، خاوه ن دهسلات " ، به لām ته وه ره به ستن به ده ورى تاکدا " هه ر هه موو تاکه کان به بى جیاوازی " له مهیدانى ئارهزووهکاندا ، له راستیدا ته وه ره به ستنه به ده ورى گشتدا " کۆی هه موو تاکه کان به بى جیاوازی " . ئهم گشتایه تییه ی مهیدانى عهقل سالاری چونکه بناغه که ی تاکی تاییه ته ، درۆبینه یه ، به لām گشتایه تی مهیدانى ئارهزووهکان چونکه بناغه که ی تاکی گشته " گشت تاکه کان به بى جیاوازی " ، راسته قینه یه . واته تاکایه تی و گشتایه تی له مهیدانى عهقل سالاریدا دژ به یه کن ، به لām له مهیدانى ئارهزووهکاندا یه کانه گین . چهوسینه ران به هۆی دهسلاته که یانه وه عهقلی خو یان گشتى دهکانه وه به سه ر کومه لانی خه لکدا . نه وه ی که جیگای سه ر نه چه نه وه یه که دهسلاته که یان بى بوونى عهقل له گه لیدا بى جووله یه . نه وه عهقله که ئامرازی زیندوو راگرتن و جووله پیکردنى دهسلاته که یانه . عهقل له گه ل نه وه دا که ئامرازی بالانس پیکردنى ئارهزووهکان و به دیهاتنه کانیانه و ئامرازی زیندوو راگرتنیشیانه ، له هه مان کاتدا ده ورى پاشکویه تی ده بینیت بۆ چهوسینه ران نهک ده ورى فه رمانداری . پرسیاره که لیبه دا نه وه یه : نه گه ر عهقل ئامرازی زیندوو راگرتنى دهسلاته " دهسلاته خو ازى وهک یه کیك له ئارهزووهکان " ، چون له ژیر فه رمانداریی دهسلاته خو یدایه تی " پاشکۆ دهسلاته " ؟ چون دهکریت عهقل ده ورى پاشکویه تی بینیت بۆ

دهسلات و له ههمان كاتيشدا دهسلات نه توانيت به بى بوونى عهقل هيچ جوړه جوړه يهك " حهركه يهك " بكات ؟ . وهلام بو نم حالتته له دوو خالدا بهرجهسته دهبيتتهوه : يهكيكيان نهويه كه عهقل و نارزهووهكان به دهسلاتيشهوه _ دوو ديوى سكه يهكن و له يهكترى جيا نابنهوه , يهكيكى تريشيان نهويه كه مهسه لهى عهقل و نارزهووهكان پيگهوه و ههر ههموشيان له گهل يهكتريدا , سيستم ناميزن و ژيانيان له يهك پرؤسه ي بهردهوامدا بهسهر دهبهن .

نهويه كه تا نيستا لهم بارهيهوه و لهم باسهدا رؤشنه , تاكايهتى " مهبهست له ههموو تاكيكه به بى جياوازى " و گشتايهتى له مهيدانى عهقل سالاريدا درؤبينهن و تهنياوتهنيا تاكى تاييهت " نوينهري گشت " راستهقينهنه , بهلام تاكايهتى " ههموو تاكيك به بى جياوازى " و گشتايهتى له مهيدانى نارزهووهكاندا به تهواوى راستهقينهن . كرؤكى كيشهى مرؤقايهتى نم تاكه تاييهته " نوينهري گشته " يه و نم تاككش تهنيا له مهيدانى عهقل سالاريدا خاوهنى جياورپيگايه و له مهيدانى نارزهووهكاندا ناتوانيت به هيچ جوړيك , هيچ جوړه جياورپيگايهك بو خوى پهيدا بكات . تاكى تاييهت و عهقل سالارى و دهسلات له هاوكيشهيهكدا كؤدهبنهوه كه هلهوشاندنهوى نهو هاوكيشهيه و ترازانى بهشكاني له يهكترى و رامالينيان , رزگارى مرؤقايهتى گرتووته خو .

نايينهكان و كه لچهرهكان و نايدا گشتييهكان , ههمويان بهرهمى تاكى تاييهتن و به ههلسوورانيان له مهيدانى عهقل سالارى و بازنهى دهسلاتدا , گشتيى بوونهتهوه . دهسلاته سياسى و كؤمهلايهتبييهكان , بهرهمى سيستمى عهقل سالارى و تاكى تاييهتن . عهقل سالارى خوى بهرهمى تاكى تاييهته و له پرؤسهيهكى ميژوويى دوورودريژدا و له لايهن ژمارهيهكى هيچگار زورهوه له تاكه ههلسووراوهكاني مهيدانه فكريى و سياسى و كؤمهلايهتبييهكانهوه , به بهردهواميى له سهر ناسته جياوازهكانهوه مشتمال كراوه . عهقل سالارى چونكه بهرهمى تاكى تاييهته و به پيى دهسلاتخوازيى نهو تاكه تاييهتانه دهورويشت و كؤمهلگا و دنياى بينيوه و دهيينيت , يهكساني بوونهوى دهسلاتتهكاني له هيچ شوينيكا كدا نهناسيوه و نايناسيت . عهقل سالارى وهكو سيستمى فكريى , به ههموو شيوه جياوازهكانيهوه و له گشت شوينيكا كدا , له سهر بنهماى فهران دهرکردن و دهسلات راهيشتن , دامهزراوه و دادمهزريت . چهوساندنهوى مرؤق له سهر بناغهى نم عهقل سالاريهوه هاتووته ناراه . ههتا عهقل سالارى بمينيت , گشتى بوونهوى نايداى تاك له بازنهى دهسلاتخوازييدا , دهمينيت . خهبات كردن بو رزگار بوونى مرؤق له مهيدانى عهقل سالارييدا , ياسايى كردنهوى چهوساندنهوى مرؤقه به شيوهى تر .

راديكالترين خهبات " به شؤرشه كؤمهلايهتبييهكانيهوه " بو رزگار بوون , له چاكسازيى زياتر ناتوانيت واوهتر لهو مهيدانهدا بروات . گرهنى كؤمونستهكان پهيوهست بوونيانه بهم عهقل سالاريهوه . پهيوهست بوون به عهقل سالاريهوه , يانى پهيوهست بوون به بهرنامهريژيى دهسلاتخوازيهوه . پهيوهست بوونيش بهو بهرنامهريژييهوه , يانى پهيوهست بوون به ههليژاردنى تاكى تاييهت و لهويشهوه بانگهواز كردن بو نوينهرايهتى كردنى گشت . نوينهرايهتى كردنى گشتيش يانى رازى نهبوون به عهقل و دهسلاتى گشت . نم رازى نهبوونش به عهقل و دهسلاتى گشت , يانى به فهرمى ناسيني ههلاواردن و پيداگرتن له سهر چهوساندنهوه .

كؤنهپهريستى نم عهقل سالاريه نهويادا نيبه كه عهقل چالاكانه ههلهسوورپيت , بهلكو نهويادايه كه سهركوتى نارزهووهكاني مرؤق دهكات . مهسهلهكه سنوربهندى نيبه بو هاتنهدى نارزهووهكان له دووتويى سنور نهناسينهكهياندا , بهلكو سنوربهنديانه بو نههاتنهديبان . عهقل له مهيدانى عهقل سالارييدا , نارزهووهكاني مرؤق له ههموو روويهكهوه له قانبدادات . رپگاي رزگار بوون له عهقل سالارى , يهكسانيهبه له دهسلاتدا . ليروهه نارزهووهكاني مرؤق له سهركوتى عهقل نازاد دهبن . گويزانهوى دهسلات له چينيكهوه بو چينيكي تر , مامهله كرديكي لؤجيكانه نيبه , نهگهر دهسلاتى تاكايهتى مرؤق بو ههر ههمويان به بى جياوازيى , به فهرمى نهناسيت . وه ههموو دهسلاتى چينايهتى چونكه له سهر تهوهره بهستنى تاك به دهورى گشتدا دروست دهبيت و نهو گشتهش له دوايين ليكدانهوهدا تاكى تاييهته , ناكريت دهسلاتى چيوسينهرايه نهبيت . دهسلاتى ناچهوسينهرايه تهنيا به يهكساني بوونهوى دهسلاتته تاكايهتبييهكان " ههر

هه موو مروڤه کانی کومه لگای مروڤایه تی به بی هیج جوړه جیواو زییه که له نیوانیاندا " دروست ده بیت . هه موو دهسه لاتیکی تاکایه تی ، سرکوت کردن له میدان کومه لایه تیدا ، یه کیک له خاصیه ته کانیه تی " دهسه لاته سیاسی و کومه لایه تییه کان له گوره بوونیاناندا ، گرموله بوونی زیاتریانه به دهوری نهم سرکوته دا " وه ته نیا ریگاش بو بهرگرتن به و سرکوته ، یه کسان بوونه وی هه موو دهسه لاته تاکایه تییه کانه له سر ناستی کومه لگا . نهم خاصیه تی سرکوته له دهسه لاتی تاکایه تیدا ، هه مان خاصیه تی بردنه پیشه وی مملانی و کونترول کردن دیارده کانی سرشته له لایه ن مروڤه وه .

مروڤ به کاری به کومه لایه توانیویه تی له بهرانبه دیارده کانی سرشتدا بوه سیته وه و جهنگیان به روودا بهرپا بکات . به لام نهم کاری به کومه لایه همیشه که موکوپیی خوی له نه بوونی نازادیدا ببنیوه ته وه . به گویره یی چوونه پیشه وی هه رچی زیاتری نازادی ، نهم جهنگی مروڤ له گه ل سرشتدا روو له سر بووه . وه به گویره یی هاتنه خواره وی نازادی و زور بوونی زه برورهنگ له سهریان ، لیکنترانی پیره کانی کاری به کومه لایه زیاتر و قلشتی نیوانیان گه وره تر و رویشتیان خواتر و هه لمه تیان لاوازتر و دهسته کانی که متر و سرکه وتیان قورستر بووه . کاری به کومه لایه په یوه ندییه کی راسته وانای هه یه له گه ل نازادی نهم نامه کانیدا . تا نازادی زیاتر بیت ، یه کیه تی نیوان نهم نامه کان پته وتر و بری کاریان زورتر ده بیت . نهم نازادییه که هینده فراوان ده کیته وه تا پانتایی کومه لگا هه ر هه مووی بگریته وه ، یه کیه تی نیوان مروڤه کانیس به گویره یی ناسته بهرزه کانی نه و نازادییه ، توندوتولتر ده بیت وه . یانی نازادی هه تا زیاتر بگریته ، یه کیه تی " یه کبوون " پته وتر ده بیت . نازادی بریتییه له درگا کردنه وه به رووی خوویستی مروڤدا . یه کیه تیش بریتییه له درگا کردنه وه به رووی نه و ویستن دا " مه به ست له هه موو مروڤه کانی دیکه یه ، واته هه موو نه و هکان " . به هه ر بریک ریگا له بهرده م خوویستن دا ناوه لای بیت ، به و بره ریگا له بهرده م نه و ویستن یسدا ناوه لایه . خوویستن له گه ل نه و ویستن گشتدا دیته وه ، به لام له گه ل نه و ویستن تاکی تاییه ت " نوینه ری گشت " دا نایه ته وه . نه وی که ریگا له و نازادی و یه کیه تییه دهگریته ، له و خوویستن و نه و ویستنه دهگریته ، تاکی تاییه ته . نهم تاکه تاییه تانه ی ناو کومه لگا که له هه موو شوین و سهرده میگدا خوین کردووه به نوینه ری گشت ، سهرسه ختانه بهرهنگاری نازادی و یه کیه تی ، خوویستن و نه و ویستن کومه لانی خه لک ، بوونه ته وه . تاکی تاییه ت ویستنیان به زور خستووه ته جیی خوویستن و نه و ویستنه وه . نه وی گشت یان فری داوه و نه وی تاکی تاییه تیان له جی داواوه . نه وی زمینه ی مادیی بو نهم تاکی تاییه ت " نوینه ر " ویستنه ره خساندووه ، سیستمی عه قل سالاری و نایه کسان له دهسه لاته و بیرۆکه ی ته وهره به ستنی تاک بووه به دهوری گشتدا . مه سه له ی ته وهره به ستنی تاک به دهوری گشتدا ، هه ر مه سه له ی قوربانیدان نییه به تاک ، به لکو قوربانیدانه به په یوه ندی یه کی ویستنی نیوانیشیان " واته په یوه ندی یه کتری ویستنی مروڤه کان له کومه لگادا " . یه کتری ویستن که له سهر بناغهی خوویستنه وه بنیات دهنریت ، له گه ل عه قل سالاری و تاکی تاییه ت " نوینه ری گشت " و دهسه لاته داریتیدا نایه ته وه .

نهم خوویستن و یه کتری ویستنه ، په یوه ندییه کی هیجگار قوول و پته وی له گه ل ناره زووه کان " خواسته دهروونییه کان " ی مروڤه کاند هه یه . به و بره ی ناره زووه کانی مروڤ له قهیدوبه نده کانی عه قل سالاری نازاد دهن ، به و بره خوویستن و نه و ویستن " یه کتری ویستن " یس نازاد دهن . نهم خوویستنه ، خوویستی تاکی تاییه ت نییه که له سهر بناغهی سرکوت کردنی خوویستنه کان و یه کتری ویستنه کانی ناو کومه لگا دریزه به ته مه نی نه گریسی خوی ده دات ، به لکو خوویستی مروییانه ی هه موو یه کیک له مروڤه کانی ناو کومه لگایه به بی جیواوی ، وه ته نیا له سهر بناغهی نهم خوویستنه گشتییه شه ویه که یه کتری ویستن بالی به سهر هه ر هه موو کومه لگادا راده کیشت .

خوویستی تاکی تاییه ت " نوینه ری گشت " ، خوویستی کی کونه په رستانه یه ، چونکه له سهر پلشانندنه وی خوویستنه کانی دیکه وه بنیات دهنریت . خوویستی تاکی تاییه ت له سهر بنه مای نایه کسانیییه وه ، که تالان کردنی خوویستنه کانی کومه لانی خه لکه ، بالاً دهکات . خوویستی تاکه کانی گشت " هه ر هه موو مروڤه کان به بی جیواوی " پیشکه وتنخوازانیه ، چونکه له سهر بنه مای به فره می ناسینی خوویستی یه کترییه وه بنیات دهنریت . خوویستی تاکه کانی گشت یه کسانییخوازانیه ، مروییانه یه ، یه کیه تی پیکهنه ره " . خوویستن له کومه لگادا به و مانایه دزیو و ناشرینه ، که

بوژاندنەووی خۆی ئە سەر پووکاندەووی خۆیستەکانی خەڵکانی دیکە بێنیتە دەرەووە . تاکى تاييەت پێک ئەمە دەکات . تاکى تاييەت بە ناوی نوینەرایەتی گشت هەو ، ناستی کەسایەتی خۆی هەمیشە بەرز و بەرزتر دەکاتەووە . تاکى تاييەت بە ناوی نوینەرایەتی گشت هەو ، دەسەلاتی خۆی بەسەر کۆمەڵانی خەڵکدا ڕاهێشت دەکات . ناکى تاييەت هەمیشە ئایدیایەکانی خۆی بە بەکار هێنانی شیوازی جۆراوجۆر ، گشتیی دەکاتەووە . تاکى تاييەت ، ئە شۆرشگێرترین حالەتیدا ، سەرەختانە پەيگيري دەکات ئەسەر مانەووی جیاوازی ئە نیوان پێزەکانی خەڵکدا . سەرەختانە پەيگيري دەکات ئەسەر مانەووی جیاوازی ئە نیوان خۆی و هاوڕێکانی خوارەوویدا . تاکى تاييەت ، دەسبەرداری ژيانى خۆی بيبێت ، دەستبەرداری زنجیره مەراتيب ناييەت ئە هيج ئۆرگانىكى سياسى و ئيدارى و سەربازیدا . تاکى تاييەت هەمیشە ئە ژيانى کۆمەڵایەتی و سیاسیدا ئوتکە نشینە . هەموو ڕابەرە حزبییەکانی دونیا ، ئەمپەری راستەووە بۆ ئەوپەری چەپ ، کۆمەڵێکن ئەو تاکە تاييەتانه . خۆیستنى تاکى تاييەت ، هەمیشە کۆنە پەرستانەییە ، چەوسینەرانیەییە ، بە مانای تەواوی ووشە نامرۆبیانەییە . خۆیستنى تاکى تاييەت ، یەکیکە ئە گەورەترین گرافتەکان ئە بەردەم ڕزگار بوونی سەرتاپای کۆمەڵگای مەرفایەتیدا .

کۆتایی ئەیلوولی 2006